

Absolventská práce
Základní škola Bystré, Školní 24, Bystré 569 92, 9.
ročník

Český historický román skutečnost a fikce

Veronika Bémová

Školní rok 2012/2013

Prohlašuji, že jsem absolventskou práci vypracovala samostatně a všechny použité zdroje jsem náležitě uvedla. Děkuji za pomoc a rady při zpracování tématu svému garantovi Mgr. Janu Neudertovi. Dále také děkuji knihovnici v Městské knihovně Bystré paní Jaroslavě Neudertové za obětavou výpomoc při hledání knih.

.....
Datum

.....
podpis

1 Obsah

1	Obsah	1
2	Úvod	2
3	Historický román.....	3
3.1	Význam slova.....	3
3.2	Definice pojmu historický román	3
4	Český historický román.....	4
4.1	Autoři.....	4
4.2	Ludmila Vaňková – osnova příběhu.....	9
4.2.1	Rozbor díla - z mého pohledu.....	13
4.3	Vlastimil Vondruška – osnova příběhu.....	14
4.3.1	Rozbor díla – z mého pohledu.....	19
4.4	Hlavní postavy románů.....	20
5	Obrázky.....	22
6	Použité informační zdroje.....	24
7	Závěr.....	25

2 Úvod

Pro svou absolventskou práci jsem si vybrala téma Český historický román – skutečnost a fikce. Cílem mé práce mělo být stručné shrnutí českého historického románu, zpracování přehledu nejvýznamnějších českých autorů tohoto žánru a vytvoření zestručněné bibliografie. V druhé části mělo být provedeno srovnání zobrazení historických postav a doby zobrazené v románech s pohledem historiků. Dále pak odlišení fikce od historické skutečnosti a věrnost zobrazení. Měla bych se zabývat především dílem Ludmily Vaňkové, Vlastimila Vondrušky a Josefa Žemličky. V práci se mělo objevit i vlastní hodnocení přečtených knih.

Výběr zadání mé absolventské práce byl zpočátku trochu nesnadný. Velmi mě zaujalo téma navržené panem učitelem Neudertem, a to právě Český historický román, dále jsem pak uvažovala nad tvorbou vlastního tématu. Složitě rozhodování bylo nakonec zakončeno výběrem Českého historického románu. Zvítězila má láska ke knihám (žánr historickým román je jedním z mých nejoblíbenějších), k historii sahající do dob našich prvních králů, doby hrdých rytířů bojujících pro svou čest a moc na krvavých polích a vlády asi jednoho z našich nejslavnějších panovnických rodů – Přemyslovců. Věděla jsem, že velkou část na této práci bude zaujímat samotná četba vybraných knih, jejich pochopení, porovnání a vytvoření si vlastního názoru a to mě velmi nadchlo. Už dříve při četbě historických románů jsem si kladla otázku do jak velké hloubky je příběh založen na pravdě, kolik si sám autor přimyslel, či upravil a kde svým vlastním příběhem pouze vyplňoval takzvaná “černá místa“ v naší historii. Díky historickým románům si vždy lépe dávám do souvislostí některá dějinná fakta, která nám jsou ve škole občas jen stručně naznačena, dozvídám se spoustu zajímavých informací, které sice v encyklopediích mohu také najít, ne však tak zábavnou formou, dočítám se i o životech prostých lidí, kteří však vždy tvoří onu dobu, jsou jejím “základním kamenem“ a právě za jejich tvrdou práci stojí rozkvet a vzestup země a touto formou se také leccemu přiučím. Pravdou také je, že do této doby jsem se zaměřovala především na úzkou skupinu spisovatelů píšících tento žánr, a proto mě lákala i představa, že bych se touto prací mohla seznámit s větším okruhem autorů historického románu, ať už současných, nebo stojících u zrodu tohoto žánru v naší literatuře. Chtěla jsem uplatnit vlastní schopnosti pracovat s více texty, ověřovat skutečnosti a porovnávat a právě tato práce mi toto vše umožňovala. V první části jsem předpokládala práci se skutečnostmi, které jsou již dané a jde pouze o to je správně zjistit (autoři českého historického románu, bibliografie, historický román...), druhá část, pro mě zajímavější, měla být založena spíše na vlastním rozboru děl, hledání spojitostí v textech a chtěla jsem také udělat menší dotazník se současnými spisovateli (například s panem Vondruškou, na jehož besedu jsem chtěla jet). Vedla mě k tomu beseda uspořádaná městskou bysterskou knihovnou, kdy jsem se mohla setkat se spisovatelem Vlastimilem Vondruškou a dozvědět se více o tvorbě historického románu. Beseda mě oslovila, nejenže spisovatel dokázal velmi poutavě hovořit o době zobrazené v jeho knihách, zvycích našich předků a historických událostech (jako historik věděl, o čem mluví), ale když nám popisoval, jak sám tvoří knihu (nejprve si musí nastudovat dané historické období, pak si vytvoří kostru vlastního příběhu a teprve poté se pustí do samotného psaní díla, které se ovšem většinou odvíjí jinak, než předpokládal, takzvaně “žije vlastním životem“ a ani sám autor netuší, jak příběh skončí), byla jsem z toho tak nadšená, že jsem si začala sama pohrávat s myšlenkou vytvořit vlastní mini dílo podobné historickému románu nebo historickým povídkám. Měla jsem chuť zahrnout to do plánu mé absolventské práce, ale po rozmýšlení jsem od tohoto nápadu upustila.

S výběrem práce jsem spokojená a doufám, že v průběhu zpracovávání nebudu svého rozhodnutí litovat.

3 Historický román¹

3.1 Význam slova

HISTORICKÝ → historie → z latinského historia, a to z řeckého historia → zvidání od základu

ROMÁN → z francouzského roman původně veršové, pak prozaické vyprávění rytířských příhod, a to jazykem „románským“ nikoli latinským, k latinskému romanus → římský, románský

3.2 Definice pojmu historický román

HISTORICKÝ ROMÁN je sociální román, jehož děj se odehrává v dobách autorem nezažitých směrem do minulosti, základem je tedy minulý čas. Ilustruje ideologické představy o historii, je tvořen historickými fakty a reáliemi, někdy však autorem záměrně přeměněnými pro zajímavost díla. Vyvolává obraz historické doby, k jejímu vystihnutí jsou někdy použity archaismy. V některém období představoval příklad hodný následování.

Historie:

Kořeny historického románu jsou spjaty s rozvojem novodobého měšťanského nacionalismu. Tvůrcem historického románu bývá označován Walter Scott, jehož z části romantická díla ovlivnila rozmach nového prozaického žánru, který se brzy stal oblíbeným v evropských literaturách.

Varianty historického románu jsou značné, jedná se buď o snahu zachytit charakter daného historického období pomocí fiktivního příběhu, nebo o zachycení života dané historické osobnosti, či vykreslení historického osudu národa → tomu pak odpovídá formulace vlastního díla.

Druhy historického románu:

- 1) MIMETICKÝ – hlavní důraz je kladen na líčení a zajímavost prostředí
- 2) PROJEKČNÍ – přes historické prostředí se zabývá nadčasovými tématy, platnými i v autorově době
- 3) ATRAKTIVIZAČNÍ – historické prostředí má dodat románu na zajímavosti

---

¹ Při zpracování kapitoly byly použity tyto zdroje:

I. Milan Kudrys, Richard W. Fetter, *Nástin dějin literatury*, FORTUNA, 1995
II. Bohuš Balajka, *Přehledné dějiny literatury I.*, FORTUNA, 1996
III. <http://cs.wikipedia.org>, dostupné dne 25.3.2013, 20:31

4 Český historický román

4.1 Autoři²

– seznam vybraných českých autorů historického románu, chronologicky seřazený směrem z minulosti k současníkům (v závorce uveden rok narození a úmrtí) :

1. Josef Linda (1789 - 1834)
2. Josef Kajetán Tyl (1808 - 1856)
3. Karel Hynek Mácha (1810 – 1836)
4. Sofie Podlipská (1833 – 1897)
5. Zikmund Winter (1846 – 1912)
6. Václav Beneš Třebízský (1849 – 1884)
7. Alois Jirásek (1851 – 1930)
8. Jan Herben (1857 – 1936)
9. Jaroslav Durych (1886 – 1962)
10. Vladislav Vančura (1891 – 1942)
11. Jiří Mařánek (1891 – 1959)
12. František Kubka (1894 – 1969)
13. Václav Kaplický (1895 – 1982)
14. Karel Schulz (1899 – 1943)
15. Miloš Václav Kratochvíl (1904 – 1988)
16. Bohumil Říha (1907 – 1987)
17. Radovan Šimáček (1908 – 1982)
18. Vladimír Neff (1909 – 1983)
19. Jarmila Loukotková (1923 – 2007)
20. Ludmila Vaňková (1927)
21. Vlastimil Vondruška (1955)

Zestručněná bibliografie:

1. JOSEF LINDA

- Záře nad pohanstvem aneb Václav a Boleslav (1818) = jeden z prvních českých historických románů

2 Při zpracování kapitoly byly použity tyto zdroje:

- I. kolektiv pracovníků Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV, Slovník české literatury 1970-1981, Československý spisovatel, 1985
- II. Jan Lehár, Alexandr Stich, Jaroslava Janáčková, Jiří Holý, Česká literatura od počátků k dnešku, NLN, 1998
- III. Milan Kudrys, Richard W. Fetter, Nástin dějin literatury, FORTUNA, 1995
- IV. Bohuš Balajka, Přehledné dějiny literatury I., FORTUNA, 1996

2. JOSEF KAJETÁN TYL

- Dekret kutnohorský (1841)

3. KAREL HYNEK MÁCHA

- Kat – čtyřdílný román – Vyšehrad, Valdek a Karlův tejn (nedokončeno)

4. SOFIE PODLIPSKÁ

- Jaroslav ze Šternberka (1881)
- Přemysl Otakar II. (1892)
- Anežka Přemyslovna (1897)
- Oldřich, Božena a sv. Prokop (1905) – vydáno posmrtně

5. ZIKMUND WINTER

- Mistr Kampanus (1906 – 07)

6. VÁCLAV BENEŠ TŘEBÍZSKÝ

- Bludné duše (1879)
- Trnová koruna (1879)
- Anežka Přemyslovna (1880)
- Královna Dagmar (1881)

7. ALOIS JIRÁSEK

- Na dvoře vévodském (1881)
- Psohlavci (1884)
- V cizích službách (1885)
- Skály (1887)
- Mezi proudy (1887 – 1890) – husitská trilogie
- F. L. Věk (1888 – 1906) – 5-ti dílná kronika o počátečních fázích národního obrození
- Proti všem (1893) – husitská trilogie
- List z české epopoje (1893)
- Bratrstvo (1900 – 1909)
- Temno (1913 – 1915)

8. JAN HERBEN

- Do třetího i čtvrtého pokolení (1892 – 1937)
- Hostišov (1907)

9. JAROSLAV DURYCH

- Bloudění (1929)
- Rekviem (1930)

- Masopust (1938)
- Služebníci neužiteční (1940 – 1969- dokončeno)

10. VLADISLAV VANČURA

- Markéta Lazarová (1931)
- Obrazy z dějin národa českého (1939 – 1940)

11. JIŘÍ MAŘÁNEK

- trilogie „pětilisté růže“ (Rožmberská trilogie):

- Barbar Vok (1938)
- Romance o Závěšovi (1940)
- Petr Kajícník (1942)

12. FRANTIŠEK KUBKA

- Karlštejnské vigilie (1944)
- Palečkův úsměv (1946)
- Palečkův pláč (1948)

13. VÁCLAV KAPLICKÝ

- Kraj kalicha (1945)
- Hvězda na východě (1946)
- Čtveráci (1952)
- Železná koruna (1954)
- Smršť (1955)
- Rekruti (1956)
- Listy z kronik (1958)
- Zařatá pěst (1959)
- Kladivo na čarodějnice (1963)
- Táborská republika (1969)
- Nalezeno právem (1971)
- Škūdce zemský Jiří Kopidlanský (1976)
- Veliké theatrum (1977)
- Kdo s koho (1979)
- Život alchymistův (1980)

14. KAREL SCHULZ

- Kámen a bolest (1942)

15. MILOŠ VÁCLAV KRATOCHVÍL

- stěžejní období českých dějin, husitství, doba bělohorská a léta kolem roku 1848

- Osamělý rváč (1941, přepracováno 1955)
- Rokokový ostrov (1942)
- Král obléká halenu (1945)
- Pochodeň (1950)
- Mistr Jan (1951)
- Podivuhodné příběhy a dobrodružství Jana Kornela (1954)
- Napoleon z Černého ostrova (1966)
- Rytíři černé vlajky (1969)
- Dobrá kočka, která nemlsá (1970)
- Matyášův meč (1971)
- Čas hvězd a mandragor (1972)
- Život Jana Amose (1975)

16. BOHUMIL ŘÍHA

- trilogie vlády Jiřího z Poděbrad:

- Předemnou poklekni (1971)
- Čekání na krále (1977)
- A zbyl jen meč (1978)

17. RADOVAN ŠIMÁČEK

- Krev a pivo (1945)
- Výbuch (1957)
- Valdštejnská rapsodie (1969)
- Kříž proti kříži (1980)

18. VLADIMÍR NEFF

- rodová pentalogie:

- Sňatky z rozumu (1957)
- Císařské fialky (1958)
- Zlá krev (1959)
- Veselá vdova (1961)
- Královský vozataj (1963)

- trilogie:

- Královny nemají nohy (1973)
- Prsten Borgiů (1975)
- Krásná čarodějka (1980)

- Srpnovští páni (1953)

19. JARMILA LOUKOTKOVÁ

- zabývá se tematikou antického Říma, francouzské dějiny 15. století

- Spartakus (1950)
- Smrtí boj nekončí (1957)
- Není římského lidu (1949, přepracováno 1969)
- Bůh či ďábel (1957)
- Navzdory básník zpívá (1957)
- Liána smrti (1968)
- Pro koho krev (1968)
- Pod maskou smích (1977)
- Doma lidé umírají (1981)
- Vstup do ráje zakázán (1969)

20. LUDMILA VAŇKOVÁ

- věnuje se především historické próze, díla ukazují lidské osudy a jejich hrdinské skutky

- ZROZENÍ KRÁLOVSTVÍ (život Přemysla I. Otakara):
- Příběh mladšího bratra (2008)
- Kdo na kamenný trůn (2008)
- Cestou krále (2009)
- LEV A RŮŽE (tetralogie):
- Král železný, král zlatý (1994)
- Zlá léta (1994)
- Dědici zlatého krále (1994)
- Žebrák se stříbrnou holí (1987)
- TAJEMSTVÍ OPUŠTĚNÉHO PŘEMYSLOVSKÉHO TRŮNU:
- Královský nach tě neochrání (1999)
- Od trůnu dál (1999)
- LUCEMBURSKÁ TRILOGIE:
- První muž království (1992)
- Rab z Rabštejna (1985)
- Roky před úsvitem (2004)
- OREL A LEV (hexalogie):

- Cval rytířských koní (1997)
- Dvojí trůn (1997)
- Orel a had (1997)
- Od moře k moři (1998)
- Druhá císařovna (2003)
- Dotkni se nebe (2005)
- ROZDĚL A PANUJ:
- Ty jsi dědic svého otce (2001)
- Jsme jedné krve (2002)
- Vězení pro krále (2004)

21. VLASTIMIL VONDRUŠKA

- historik, publicista a autor populárně naučných publikací, knih pro děti a mládež, historických próz a především historických detektivek

- Mezi tyárou a orlicí (2003)
- Strana štěstí (2005)

- čtyřdílný dobrodružný příběh Martina ze Stvolna:

- Prodavači ostatků (2005)
- Sběratelé ostatků (2006)
- Vládcové ostatků (2007)
- Zloději ostatků (2010)
- Klášterní madrigal (2011)

- čtyřdílná románová freska o životě posledních přemyslovských panovníků začínající životem Přemysla I. Otakara:

- Přemyslovská epopěj I. - Velký král Přemysl I. Otakar (2011)
- Přemyslovská epopěj II. - Jednooký král Václav I. (2012)

4.2 Ludmila Vaňková – osnova příběhu

PŘÍBĚH MLADŠÍHO BRATRA

Kniha popisuje mládí českého panovníka Přemysla Otakara I., jeho život před ujmoutím se vlády v Českém království a nejdůležitější události té doby, které ovlivňovaly dění v naší zemi.

I. KAPITOLA

- ◆ příběh začíná v Přemyslově mládí, už od dětství si rozumí se svým starším nevlastním

bratrem Bedřichem

- ◆ Bedřich a manželkou Alžbětou mají syna Vratislava, má být budoucí český král
- ◆ Svatopluk, bratr Přemysla, prchá, zabil údajného milence nevlastní matky Judity
- ◆ Vladislav, Přemyslův otec, se rozhodl vzdát královské moci ve prospěch syna Bedřicha
- ◆ rok 1170 – Bedřich se ujímá vlády
- ◆ bratr Svatopluk je olomouckým knížetem, Vojtěch duchovním

II. KAPITOLA

- ◆ císař Fridrich Barbarossa podporuje Soběslava, který byl 14 let uvězněn, na český trůn
- ◆ Soběslav se ujímá vlády, Bedřich utíká do ciziny

III. KAPITOLA

- ◆ Přemysl se jako 16-ti letý setkává s budoucí chotí Adlétou Míšeňskou na dvoře jejího otce, kam se s matkou Juditou a jeho sourozenci uchýlili poté, co utekli před Soběslavem
- ◆ Adléta je o čtyři roky starší, zamilují se do sebe, ale Adlétini bratři Ditrich a Albrecht jsou proti
- ◆ Přemysl utíká z Míšeň za Bedřichem a hledá ochranu před bratr Adlétou
- ◆ Bedřichovým spojencem a věrným zastáncem se stává Černata Rúsův = Černín
- ◆ Bedřich s Přemyslem odjíždějí do Benátek, Přemysl zapomíná na Adlétu

IV. KAPITOLA

- ◆ císaři se Soběslav přestává hodit, a proto začíná podporovat Bedřicha na český trůn proti Soběslavovi, císař Bedřichovi uděluje české praporec
- ◆ Bedřich za pomoci bratrů Přemysla a Vladislava Jindřicha vyhání z Čech Soběslava, ujímá se trůnu
- ◆ Přemysl netouží po českém trůnu, chce být prospěšný bratrovi a pomáhat mu
- ◆ získává Olomoucký úděl
- ◆ Adléta čeká s Přemyslem dítě, berou se tajně, bez vědomí Adlétiných rodičů → nedostane však věno

V. KAPITOLA

- ◆ Bedřich odjíždí ze země, Soběslav ho při cestě nazpátek napadne
- ◆ s pomocí Přemysla je Soběslav u Prahy donucen k ústupu

VI. KAPITOLA

- ◆ Bedřich uděluje Přemyslovi titul moravský markrabě
- ◆ oba společně odjíždějí do Řezna na setkání s císařem Barbarossou
- ◆ umírá Bedřichův jediný a poslední syn Vratislav, je zabit Soběslavovou posádkou na hradě Skály

VII. KAPITOLA

- ◆ Soběslav II. utekl při obléhání jeho hradu Skály a po cestě do Vratislavy umírá na následky

rány utržené v boji

- ◆ novým pražským biskupem se stává Valentin
- ◆ roku 1182 Konrád Brněnský povstal proti Bedřichovi, vytáhl na Prahu a pokusil se o násilné převzetí pražského stolce, Konrád je podporován většinou domácí šlechty, Bedřich není příliš oblíbený
- ◆ Bedřich si odjíždí stěžovat za císařem
- ◆ císař pořádá setkání, na kterém uděluje Čechy Bedřichovi a Moravu Konrádovi, tak se mu podaří oddělit tato dvě území

VIII. KAPITOLA

- ◆ na Moravě vládne Konrád, Přemysl přichází o svůj úděl a stěhuje se z Olomouce do Prahy za bratrem, Děpoltovi zůstává jeho úděl na východě Čech
- ◆ Přemysl za to vinu přikládá císaři, bratra stále věrně podporuje
- ◆ roku 1184 pořádá císař sněm v Mohuči, český vévoda zde zazáří svým bohatstvím
- ◆ Přemysl je s Adlétou již osm let, jejich vztah pomalu ztrácí na intenzitě
- ◆ Václav, nejstarší z Přemyslovců a bratr Soběslava, oblehl Prahu, zatímco je Bedřich na slavnosti v Mohuči
- ◆ Prahu střeží Bedřichova manželka Alžběta, na pomoc jí přichází Přemysl s Děpoltem
- ◆ Bedřich v zahraničí sbírá vojsko za pomoci jeho bratra arcibiskupa Vojtěcha a rakouského vévody Leopolda

IX. KAPITOLA

- ◆ povstání Václava potlačeno, utíká, když vidí drtivou přesilu
- ◆ mezi Konrádem a jeho bratranci Bedřichem s Přemyslem narůstají rozpory
- ◆ Barbarossa odjíždí za Alpy, aby bojoval s papežem o Sicílii
- ◆ Bedřich toho využívá, jmenuje Přemysla polním velitelem vojska a ten se vydá znovu podrobit Konráda Otů vládě z Prahy
- ◆ Konrád se Přemyslovi plenění nebrání a nehodlá se s ním utkat
- ◆ Přemysl se vrací do Prahy, aby se poradil, Alžběta ho posílá znovu na Moravu
- ◆ ke střetu dojde u Loděnice, krvavá bitva, Přemysl vyhrává
- ◆ situace se však nemění, Konrád se začne nazývat moravským markrabím
- ◆ Bedřich hrozí novým tažením proti Konrádovi, nakonec se dohodnou na tom, že Bedřich bude nadřazeným panovníkem, ale po jeho smrti na trůn dosedne Konrád → tím je upřen Přemyslův nárok
- ◆ Přemysl s tím souhlasí, dokonce to podporuje, jelikož ví, že to je pro bratrovu politiku nutné

X. KAPITOLA

- ◆ Bedřichova dcera Žofie si bere Adlétina bratra, budoucího míšeňského vévodu, Albrechta
- ◆ císař se vrací z Itálie

- ◆ Ditrich, Adlétin bratr, který se nikdy nesmířil s jejím sňatkem, vyhrožuje, že se bude muset Adléta s Přemyslem rozvést, neboť jsou příbuzní
- ◆ Přemysl se rozhodne opatřit dispens na legitimizaci jejich sňatku
- ◆ Břetislav, pražský biskup, má neshody s Děpoltem → Bedřich to odmítne řešit
- ◆ Břetislav odjíždí do Mohuče za císařem a vyhlašuje nad Moravou interdikt

XI. KAPITOLA

- ◆ roku 1186 odjíždí Bedřich, Konrád a Děpolt do Řezna na říšský sněm, kde se projednává spor s Břetislavem
- ◆ Přemysl s Vladislavem zůstávají v Praze a zastupují Bedřicha
- ◆ císař rozhodne ve prospěch Břetislava, ten se stává říšským knížetem (jmenuje ho císař, ne český kníže), čímž císař získává nárok na církevní statky v Čechách a Moravě, Břetislav je osamostatněn od knížete, ale zavázán císaři
- ◆ sultán Saladin zaútočil na Křižácké země a obsadil je → vyvolána nová křížová výprava
- ◆ do Jeruzaléma se vydává Bedřich, Přemysl, Konrád, Děpolt a Vladislav
- ◆ Prahu bude hlídat Alžběta
- ◆ Konrád a Děpolt vedou vojsko po souši společně s císařem
- ◆ v necelých 50-ti letech umírá Bedřich
- ◆ před smrtí prosí Přemysla, aby se nebouřil proti Konrádovi dokud nemá vlivné přátele
- ◆ Přemysl posílá svou rodinu do Míšně a je rozhodnut pokračovat v křížové výpravě
- ◆ o trůn mu jde, ale potřebuje získat spojení
- ◆ doprovází Alžbětu do Olomouce, kde má jako vdova po knížeti slíbený úděl – Konrád ji ale oklame a do Olomouce ji nepustí
- ◆ odjíždí do Uher za bratrem Bélou

XII. KAPITOLA

- ◆ Přemysl doprovodil Alžbětu do Ostrihomí, kde se setkává s dcerami krále Bély, mezi kterými je i jeho druhá manželka Konstancie
- ◆ Češi na tažení zaujmou přední místo, jsou výběrový útvar
- ◆ Přemysl se vydává do Adrianopole za ostatními
- ◆ spřátelí se zde s římským králem Fridrichem Švábským a jinými významnými muži
- ◆ císař mu slibuje po skončení tažení dosadit ho na český trůn
- ◆ Přemysl ho ctí jako velkého vladaře a snaží se od něj co nejvíce naučit
- ◆ příběh končí u řeky Kalykadnes, do které Barbarossa spadne a utopí se – tak končí cesta jednoho z největších císařů své doby, je to rok, co je Přemysl na výpravě

4.2.1 Rozbor díla - z mého pohledu

Celý příběh je založen na daných faktech, od kterých se autorka jen zřídka vzdaluje, a to především z důvodu dějové pospolitosti a celkové věrohodnosti. Pravdou je, že o životě Přemysla I. Otakara před jeho vládou je jen velmi málo doložených faktů, které občas chybějí i v době po ní. Tento problém však autorka využívá pro rozvinutí osobních životů románových postav, jejich životních postojů a vzájemných vztahů. V celém románu se proto mísí doložené historické události, jako jsou například důležitá vojenská tažení, sňatky a úmrtí významných osob, politická rozhodnutí a podobně, a fabulace, zejména v popisování románových postav. Román však obsahuje i některé dějové úpravy, či neshody s fakty a to:

FAKTA: Roku 1189 vydává Konrád Ota jako český kníže zákony zvané Konrádova statuta. Jedná se o nejstarší zákoník v českých zemích.

ROMÁN: Ludmila Vaňková se v knize o tomto kroku Konráda Oty nezmiňuje.

FAKTA: Přesné datum ani rok Přemyslova narození není historikům znám, jisté však je, že to bylo po roce 1155.

ROMÁN: Spisovatelka jako rok Přemyslova narození uvádí 1157, tudíž se v Míšni žení v dvaceti jedna letech.

FAKTA: Z důvodu toho, že Přemysl a jeho první manželka Adléta Míšeňská byli poměrně blízcí příbuzní, což bývalo mezi mocnými celkem běžné, před svatbou si byli nuceni opatřit dispens, neboli výjimku.

ROMÁN: Devět let po svatbě naléhá Adléta na Přemysla, aby opatřil dispens pro jejich manželství, protože v té době jí vyhrožuje její bratr Ditrich, který jim už od začátku nepřeje, že nechá zrušit jejich manželství. Přemysl tak učiní. (Autorka uvádí, že to před svatbou nestihli, neboť byla velmi narychlo, a to z důvodu Adlétina těhotenství.)

FAKTA: Poprvé se budoucí český král Přemysl Otakar I. žení v době, kdy je vyhnanecem a uchyluje se do Míšně, roku 1178 se jeho manželkou stává o čtyři roky starší Adléta Míšeňská.

ROMÁN: V knize se berou roku 1176.

FAKTA: Z podnětu tehdejšího císaře Fridricha Barbarossy vyrazila roku 1189 třetí křížácká výprava, které se účastnili i vojáci českého knížete, do Svaté země.

ROMÁN: Roku 1189 v českých zemích umírá kníže Bedřich, knížetem se stává Konrád Ota a čeští vojáci na křížovou výpravu vyrazí později.

FAKTA: Po Bedřichově smrti roku 1189 žádala Alžběta na Konrádu Otovi olomoucký úděl, jinak ho odmítala vpustit do Pražského hradu. Konrád souhlasil, ale jakmile se ocitl na hradě, své rozhodnutí změnil. Nekrologium v Doksanech uvádí, že kněžna Alžběta zemřela 12. ledna, ne však kterého roku.

ROMÁN: V románu Alžběta brány Pražského hradu Konrádu Otovi nezavírá, spoléhá se na slib, který dal bývalému knížeti Bedřichovi na smrtelné posteli a to, že Alžběta dostane vdovský úděl. Konrád ji však odmítne do Olomouce vpustit, oklamaná Alžběta následně opouští zemi a vydává se

do Uher za bratrem Bélou, kde také umírá.

S knihou jsem se setkala poprvé a stala se pro mě přínosným čtivem. Je to první kniha z trilogie zvané "Zrození království" a její děj se začíná odehrávat v Přemyslově mládí, končí třetí křížovou výpravou, což se pro mou práci velmi hodí. Spisovatelka se děj snaží objasňovat rozhovory hlavních postav, často se střídají dějová témata, protože román se nezaměřuje pouze na ústřední postavy, ale snaží se pojmout celkovou politickou situaci ve střední Evropě. Někdy pro mě tyto pasáže představovaly menší problém, nebylo vždy snadné se v ději zorientovat a často mi chyběla jasnost a přehlednost. Pro záměr mé práce, zmapovat Přemyslův život v období před vládou, se stalo překážkou vynechávání této postavy v příběhu. Objevoval se tam jen tehdy, měl-li sehrát nějakou důležitou roli, v příběhu byly upřednostňovány postavy politicky a dějově důležitější. Možná i proto jsem tedy informací o Přemyslu samotném získala méně, než jsem zamýšlela. V románu se však objevily všechny důležité body v jeho životě, zobrazené podle představ autorky. Hned od začátku byl zřejmý Přemyslův kladný vztah k bratru Bedřichovi, až mě trochu zarazila Přemyslova oddanost i na úkor vlastního prospěchu (v budoucnu vystupuje jako mocichtivý panovník), ale i přesto vyprávění nepozbývalo na věrohodnosti. Kniha se pro mě stala dalším možným náhledem na velkého panovníka Přemysla Otakara I. a přinesla mi nový pohled na toto období slavné Přemyslovské éry.

4.3 Vlastimil Vondruška – osnova příběhu

PŘEMYSLOVSKÁ EPOPEJ I. - VELKÝ KRÁL PŘEMYSL I. OTAKAR

Příběh je vyprávěn ústy potomka šlechtice Smila, který popisuje mládí a část období vlády Přemysla I. Otakara. Děj se zaměřuje zejména na jeho životní příběh na pozadí politického života v Evropě.

Osnova základního děje zde není úplná, končím ji křížovou výpravou(28. kapitola v knize), neboť k mé práci využívám právě období před ní.

I. KAPITOLA

- ◆ rok 1173 – 1174
- ◆ císař Rudovous (Barbarossa) zbavil knížete Bedřicha vlády, český stolec nabídl Oldřichovi, který se ho vzdal ve prospěch bratra Soběslava (ten se po dlouhé době dostává z vězení na hradě Přimda)
- ◆ bývalá kněžna Judita odjíždí do Meerane v Durynsku, kde má příbuzné
- ◆ Přemysl, v té době 19-ti letý, jede nejdříve pro bratra Vladislava Jindřicha na sever Čech, i když hrozí, že je Soběslav po cestě zajme a uvězní (bratři mají mezi sebou dobrý vztah)
- ◆ Přemysl je odhodlaný se do Čech co nejdříve vrátit

II. KAPITOLA

- po cestě se seznamují se Smilem, jehož potomek tento příběh vypráví, který Přemysla pak celý život věrně doprovází

- ◆ stále platí stařešinský zákon → nejstarší Přemyslovec vládne, to byl údajně důvod sesazení Bedřicha, avšak Soběslav také není nejstarší z rodu, politiku však velmi ovlivňuje císař
- ◆ Vladislav Jindřich je mírné povahy a uvažuje o duchovní dráze jako jeho nevlastní bratr, salcburský arcibiskup Vojtěch

- ◆ v Meerane se setkávají Přemysl, Děpolt a Bedřich a slibují si soudružnost, domlouvají se na společném postupu proti Soběslavovi, ale až za výhodnějších podmínek
- ◆ Bedřich s Děpoltem odjíždějí do císařových služeb
- ◆ Přemysl je z nich nejvýbojnější, nemá příliš dobrý vztah s bratrem Bedřichem
- ◆ Vladislav Jindřich bude dělat panoše u strýce Ludvíka v Durynsku, Přemysl vstoupil do služeb matky Judity
- ◆ umírá král Vladislav II.

III. KAPITOLA

- ◆ bratr Judity Ludvík hrad Meerane potřebuje, proto jí její úděl bere a posílá ji do Teplic, kde Judita vlastní klášter (dožije tam pak do svých 80-ti let)
- ◆ Přemysl z hrdosti odmítá službu u Ludvíka, do služby ho přijímá biskup Martin v Míšni

IV. KAPITOLA

- ◆ rok 1175 – 1179
- ◆ následující čtyři roky strávil Přemysl v Noosenu a na jiných biskupových hradech, kde velel družině o sedmdesáti mužích, nyní se stěhuje do Míšeň
- ◆ Soběslav je vůči domácím rodům velmi nedůvěřivý, nechá dokonce uvěznit a pak zabít svého bratra Oldřicha, díky kterému se dostal na český trůn
- ◆ nikdo z české šlechty proti němu ale nevystoupí, příliš se bojí císaře

V. KAPITOLA

- ◆ na učené přednášce se Přemysl setkává se sestrami Markétou a Adlétou z rodu Wettinů
- ◆ císař se rozhodne sesadit Soběslava a předat trůn Bedřichovi, který ale musí nechat na Moravě samostatně vládnout bratrance Konráda Otu, čímž se prakticky oddělí Morava od Čech, dále Bedřich musí císaři odvést poplatek přes 3000 hřiven stříbra
- ◆ Bedřichovi tyto peníze získá manželka Alžběta od bratra Bély, uherského krále

VI. KAPITOLA

- ◆ Soběslav má podporu především v církvi, českým velmožům nedůvěřuje
- ◆ Bedřich se vrací do země a Soběslav utíká na hrad Skály
- ◆ Konrád Ota se spolčil s bratrem Václavem proti Bedřichovi
- ◆ Přemysl v Míšni očekává pozvání od Bedřicha a zároveň přidělení údělu na Moravě, bratr ho však pro svou politiku nepotřebuje a úděl získává Děpolt
- ◆ Adléta čeká s Přemyslem dítě (ze strany Přemysla to byl i trochu vypočítavý záměr, míšeňský markrabě se mu jako budoucí tchán hodí)
- ◆ nakonec se narychlo vezmou, avšak Adléta nedostane věno a ztrácí nárok na rodový majetek

VII. KAPITOLA

- ◆ Bedřich odjel za císařem a teď se vrací zpět
- ◆ neví o útoku chystaném Soběslavem, který je namířen na jeho družinu při cestě jižními Čechy u osady Loděnice

- ◆ Soběslav pobil Bedřichovu družinu, avšak sám Bedřich s několika věrnými se zdržel, a proto vyvázl živý
- ◆ Soběslav oblehne Prahu, kterou chrání Alžběta, postupně se k němu přidávají velmožové
- ◆ Bedřich se skrývá v Plzni a sbírá vojsko
- ◆ Praha je nedobytná, Soběslav se přesouvá k Vyšehradu
- ◆ míšeňský markrabě Ota vyše pod velením Přemysla vojsko na pomoc Bedřichovi za cenu, že se po zažehnání vzpoury stane Přemysl údělným knížetem na Moravě (Ota to dělá hlavně kvůli své dceři, aby jí zajistil klidnější manželství)
- ◆ Bedřich se Soběslavem se utkají, Soběslav je zahnán
- ◆ Bedřich Přemysla jmenuje údělným knížetem na Moravě, kde však vládne Konrád Ota s Václavem
- ◆ Přemysl dobyl brněnské i olomoucké údělné knížectví, Václav utíká do Polska, Konrád Ota žádá o smír
- ◆ Přemysl s Bedřichem se vydávají k císaři, ten potvrzuje Přemyslův titul
- ◆ Adlétě se v Míšni narodil Přemyslův první syn Vratislav

VIII. KAPITOLA

- ◆ rok 1180 – 1189
- ◆ umírá Soběslav
- ◆ Ota míšeňský propůjčuje Přemyslovi na rok vojsko k udržení nového panství
- ◆ Přemysl táhne do Slezska, obsadit tamní území, vrací se s velkou kořistí a upevňuje své postavení
- ◆ Bedřich žárlí na Přemyslovi úspěchy, on sám nemá mnoho podpory ve své zemi, ale udržují spojenecký vztah
- ◆ na jaře povstala většina českých velmožů, svrhli Bedřicha a na český knížecí stolec dosadili Konráda Otu
- ◆ Bedřich uprchl ze země, ani se nesnažil situaci doma nějak zvrátit
- ◆ jeho manželka Alžběta se opevnila na Pražském hradě a odmítla ho vydat, Konrád Ota se tedy usídluje na Vyšehradě
- ◆ Bedřich požádal o pomoc císaře, ten se rozhodl, že na říšském sněmu v Řezně vynese rozsudek, tedy na čí straně je právo
- ◆ Adlétě se narodil mrtvý chlapec, zhroutila se a jeho smrt vyčítá Přemyslovi (tak začínají jejich vleklé rozpory v manželství)

IX. KAPITOLA

- ◆ koná se říšský sněm, Bedřich a Konrád Ota se dohodnou s Barbarossou, že českým knížetem se stane Bedřich a Konrádu Otovi pak připadne titul moravský markrabě, každý bude samostatně rozhodovat o vlastním území → čímž dochází k oslabení a politickému rozdělení země na Čechy a Moravu
- ◆ součástí dohody také je, že Bedřich odejme Přemyslovi brněnský knížecí úděl, který věnuje

Konrádovi

- ◆ Přemysl také musí v tomto roce vrátit vojsko Otovi Míšeňskému

X. KAPITOLA

- ◆ Přemysl se nehodlá svého údělu vzdát → hledá si spojence (některé české a moravské rody, durynského lantkraběte Ludvíka), táhne do Slezska pro kořist (zaváže si tím významné muže na Olomoucku, kteří potáhnou s ním)
- ◆ manželka Konráda Oty umírá, aniž by mu dala dědice

XI. KAPITOLA

- ◆ Bedřich odjíždí ze země, Konrád Ota toho využívá a napadá Pražský hrad
- ◆ v čele obrany Bedřichova manželka Alžběta
- ◆ Přemysl se vydává Praze na pomoc (ztratí-li moc Bedřich, přijde jistě Přemysl o svůj úděl)
- ◆ Bedřich neuspěl se žádostí o pomoc u císaře, v Salcburku se obrací na arcibiskupa Vojtěcha, svého bratra, který mu společně s Babenberky poskytne vojsko
- ◆ Bedřich je v přesile, vzbouření čeští šlechtici se vzdali, Konrád Ota se vrací zpět do Znojma a Václav prchá do Polska

XII. KAPITOLA

- ◆ porážkou Konráda Oty potvrdil Bedřich svou převahu a moc i na Moravě
- ◆ Bedřich Přemyslovi navrátil titul brněnského údělného knížete
- ◆ Adlétě se narodila dcera Markéta

XIII. KAPITOLA

- ◆ roku 1185 se Přemysl s Adlétou stěhují do Brna, děti zůstávají v Olomouci, tam jsou více v bezpečí, Přemysl se cítí ohrožen
- ◆ Přemysl a Bedřich s vojsky táhnou do Znojemska proti Konrádu Otovi
- ◆ plení a marně se snaží dobýt znojemský hrad
- ◆ Konrád Ota se za podpory moravské šlechty rozhodne Přemyslovi postavit (Bedřich se mezitím vrací do Prahy)
- ◆ Přemysl v boji zabíjí jediného nemanželského syna Konráda Oty Otu z Břeclavi
- ◆ dochází ke střetnutí mezi moravskými a českými rody u vesnice Loděnice, jde o nebyvale krutou bitvu, tisíce mrtvých
- ◆ Přemysl v čele českého vojska bitvu vyhrává, Konrád Ota poražen (i když jde o velmi krvavou bitvu, do politiky příliš nezasáhne)
- ◆ následující rok proběhne v Kníně jednání, kde se Konrád Ota veřejně pokoří Bedřichovi a uzná nadvládu českého knížete i nad markrabstvím moravským, Bedřich mu vrací titul moravského markraběte (který je podřízen českému knížeti), brněnské údělné knížectví a uzavírají dohodu, že po Bedřichově smrti se Konrád Ota stane českým knížetem (nároky Přemysla zcela opomenuty)
- ◆ Bedřich tak po dvaceti letech sjednocuje vládu nad českými zeměmi

XIV. KAPITOLA

- ◆ Adlétě se narodila dcera Judita
- ◆ Jindřich Břetislav, pražský biskup a bratranec Bedřicha, má rozpory s knížetem, touží po větší moci, a proto se neváhá vydat se stížností za císařem
- ◆ Bedřich přikázal Děpoltovi kolonizovat lesy v místech církevního majetku, to se Jindřichu Břetislavovi nelíbilo, vyhlásil nad Děpoltem interdikt a hrozil tak i českým zemím, Bedřich se zalekne, stahuje se a nechá vyhnat Děpolta, Jindřich Břetislav upevňuje svou moc
- ◆ koná se říšský sněm, kde císař jejich dohodu potvrzuje za podmínky, že se Bedřich zúčastní chystané křížové výpravy
- ◆ Jindřich Břetislav se stává říšským knížetem (o jeho jmenování rozhoduje císař, který si tak v českých zemích upevňuje moc)
- ◆ Přemysl je nucen vydat Olomouc, náhradou mu je bývalý Děpoltův úděl na východě Čech
- ◆ kníže Bedřich umírá, na základě dohody z Knína a za podpory většiny českých i moravských velmožů se knížecího stolce ujímá Konrád Ota
- ◆ bývalá kněžna Alžběta zavírá brány Pražského hradu, odráží útok Konráda Oty
- ◆ nakonec bránu otvírá pod podmínkou, že od Konráda Oty získá Olomouc jako vdovský úděl
- ◆ ihned po otevření ji Konrád Ota uvězní a násilně dopraví do kláštera, tam Alžběta vzpurně odmítá jíst a následně umírá
- ◆ Přemysl prchá i s rodinou do Míšně

XV. KAPITOLA

- ◆ rok 1190 – 1191
- ◆ na sněmu si čeští předáci volí za knížete Konráda Otu (jde spíše o symbolickou volbu)
- ◆ Konrád Ota povolává zpět Děpolta, vrací mu panství na východě Čech

XVI. KAPITOLA

- ◆ Přemysl se ujímá místa v čele družiny Oty Míšeňského, za úkol má bojovat proti Dětrichovi (Otův vzbouřený syn)
- ◆ Konrád Ota vyhlásil nový zákoník – Statuta (mj. se tím upevňuje moc a postavení českých rodů)

XVII. KAPITOLA

- ◆ císař vytáhl na křížáckou výpravu
- ◆ Konrád Ota na pokyn zastupujícího císaře Jindřicha VI. napadá Míšeňsko, Přemyslova družina ho brání, Konrád Ota se rychle stahuje
- ◆ Ota Míšeňský umírá, vládu přebírá jeho syn Albrecht

XVIII. KAPITOLA

- ◆ v uherské Ostřihomi se k vojsku císaře připojili čeští křižáci pod vedením Děpolta
- ◆ postupně narůstají problémy se stravováním, je nutné drancovat
- ◆ vojsko postupuje vyprahlou pustinou přes Anatolie

- ◆ Barbarossa je stále v plné síle, ostatní vojáci ho obdivují a ctí ho
- ◆ císař nečekaně umírá v řece Salef, je to rok od začátku křížové výpravy
- ◆ někteří se vrací zpět do Evropy, zbytek po cestě zdecimovaného vojska míří do Antiochie
- ◆ Děpolt roku 1190 umírá na následky zranění v boji
- ◆ o dva měsíce později i císařův syn Fridrich
- ◆ Jeruzalém se osvobodit nepodařilo

4.3.1 Rozbor díla – z mého pohledu

Pro samotný rozbor jsem si nevybrala knihu celou, ale pouze období začínající mládím Přemysla I. Otakara a končící třetí křížovou výpravou, konkrétně smrtí císaře Fridricha I. Barbarossy (toto období se v podstatě shoduje s vybraným obdobím z knihy Ludmily Vaňkové). Kniha se řídí danými fakty, ale stejně jako v případě knihy Ludmily Vaňkové- Příběh mladšího bratra těchto ověřených informací není mnoho, a proto má spisovatel poměrně mnoho prostoru k vytváření vlastního příběhu, k jeho osobnímu pojetí a zapracování vlastní fantazie. Vlastimil Vondruška se zaměřuje jak na život politický, tak na osobní život hlavních hrdinů, obě tyto části spojuje v souvislý příběh. I přes snahu autora neoddalovat se od reálií dochází v románu k menším úpravám a to:

FAKTA: Roku 1184 situace vyústila až v povstání významných velmožů proti stávajícímu knížeti Bedřichovi a to dva roky po prvním povstání. Bedřich byl v té době v zahraničí a čeští předáci místo něj na knížecí stolec dosadili Václava, bratra zemřelého Soběslava II. Trůn Bedřichovi zachránila zahraniční pomoc a ráznost manželky Alžběty, která bránila Pražský hrad.

ROMÁN: Vlastimil Vondruška v této době popisuje vzpouru Konráda Oty, který využil nepřítomnosti knížete v zemi a za podpory některých českých a moravských velmožů se pokusil obsadit Pražský hrad a ujmout se vlády. Na pomoc mu také přijel Václav se svými oddíly, zatímco kněžna Alžběta velí obraně na Pražském hradě. Konrád Ota neuspěje a vrací se zpět do Znojma, Václav prchá do Polska.

FAKTA: Přesný rok narození nebyl historiky doposud zjištěn, ví se ale, že to bylo po roce 1155.

ROMÁN: Spisovatel ve své knize za rok Přemyslova narození vymezil období 1154 – 1155.

FAKTA: Neboť byli Adléta Míšeňská a Přemysl Otakar I. poměrně blízkými příbuznými, od papeže si před svatbou opatřili dispens, neboli výjimku.

ROMÁN: Ve Vondruškově knize Přemysl s Adlétou o dispens před svatbou nežádají, berou se ve spěchu (Adléta je těhotná a její otec to ještě netuší) a na takovéto „formality“ nemají čas. (Tohoto příbuzenského vztahu později Přemysl využívá jako důvod ke zrušení jejich manželství.)

FAKTA: V roce 1173 získává Konrád Ota (v cizině známý jako „Oto“) ke znojenskému údělu (zděděnému po otci) úděl brněnský, čímž fakticky vládne nad polovinou Moravy. V době, kdy pomohl knížeti Bedřichovi proti Soběslavovi II., prchá tehdejší vládce v Olomoucku Václav. Tím se Konrádu Otovi naskytla příležitost získat i toto území, to se ovšem podařilo českému knížeti Bedřichovi a ten ho společně s markraběcím titulem věnuje bratrovi Přemyslu Otakarovi.

ROMÁN: Konrád Ota v této době tyto úřady již vlastní. Bedřich Přemyslovi věnuje brněnské a olomoucké knížectví s markraběcím titulem. Václav utíká a Konrád Ota s Přemyslem uzavírají smír.

FAKTA: V roce 1189 se Konrád Ota (v té době již český kníže) na popud Jindřicha VI. vydává do Míšeňska, aby zasáhl do sporu ve Wettinském rodě. Tento krok nesmírně přispěl k uklidnění vnitřních poměrů.

ROMÁN: Konrád Ota do Míšeňska vytáhne v době, kdy je císař Barbarossa již rok na křížové výpravě, tedy roku 1190. Konrádovy oddíly tam „pouze“ poplenily pár vesnic, nijak výrazněji do situace v Míšni nezasahovaly a zemi co nejrychleji opustily (Konrádu Otovi šlo pouze o splnění příkazu, který dostal od Jindřicha VI.)

Kniha na mě působí velmi reálně, celý příběh je podložen fakty, a přesto nevyzní strojeně, každý krok dané románové postavy vychází z jejího charakteru a má své důvody, stejně tak v budoucnosti i následky. Je cítit autorův kladný vztah k Přemyslu I. Otakarovi, možná i proto je lehce zidealizovaný, tedy jako panovník má veškeré potřebné schopnosti, je pravým rytířem a jen nepřízní osudu mu knížecí trůn stále uniká. Při čtení knihy jsem mohla lépe proniknout do jednání postav, které kdysi žily, ale jejichž život nám byl povětšinou představen jen v pár odrážkách, pochopit je jako bytosti z masa a kostí tak, jak to vidí autor a zároveň historik seznámený s jejich reálným životem. K mému účelu popsat a seznámit se se životem Přemysla Otakara I. před jeho vládou mi kniha posloužila znamenitě. Kniha je rozsáhlá a zahrnuje i důležité politické události této doby především ve středověké Evropě, mohla jsem se tak lépe zorientovat v evropské politice. Příběh velmi zdárně vykresluje Přemyslův život, důležité životní okamžiky, ale i méně důležité politicky, osobnost však formující zkušenosti. Čtenář je schopen pochopit, z jakého důvodu se co přihodilo, co tomu předcházelo a další souvislosti. S výběrem této knihy jsem zcela spokojena.

* Dále také malé nesrovnalosti v obou románech představují jména - například: zatímco Vaňková již od začátku románu používá označení pouze Konrád, což je původní jméno Konráda Oty (jméno Ota začal používat až v zahraničí pro lepší rozpoznatelnost), ve Vondruškově celé knize vystupuje jako Konrád Ota. Menší neshodu také představuje jméno Přemysla, Vaňková používá užívanější označení, a to Přemysl Otakar I., kdežto Vondruška se přiklání k druhé verzi Přemysl I. Otakar, jelikož Otakar je jméno, které Přemysl pro složitou výslovnost vlastního jména získal. Pro Adlétina bratra Vaňková používá jméno Ditrich, Vondruška užívá jméno Dětrich. Další nesrovnalostí je jméno Adlétina ochránce, v knize spisovatelky Vaňkové jeho celé jméno zní Černata Rúsův, v knize Vondrušky je to pouze Černata.

4.4 Hlavní postavy románů

PŘEMYSL OTAKAR I. (též Přemysl I. Otakar)

Vaňková: Přemysl Ludmily Vaňkové je rytířem, spíše ale v oblasti válčení, bojů a turnajů, kde je obávaným bojovníkem. Je odvážný a silný. Jako poměrně mladý Přemyslovec je smířen s osudem „vedlejší“ postavy v rodě a příliš se nesnaží vydobýt si nějaké lepší postavení, a to získáním území. Ctí svého bratra Bedřicha a je mu plně oddán, podporuje ho, a je dokonce ochoten smířit se se ztrátou vlastního území ve prospěch bratra. Drží slovo a je věrný, jako nepřítel nesmiřitelný. Má rád

ženy, být věrný jedné pro něj není snadný úkol. Rychle se ale učí a pokud něco chce, dokáže to získat.

Vondruška: Přemysl je pravý rytíř, muž své doby. Je bojovný, cílevědomý, mocichtivý, chytrý, někdy až vychytralý, každý svůj krok má promyšlený. Touží po moci a nebojí se i riskovat. Ke svému bratrovi jako knížeti je loajální jen do té chvíle, kdy z toho má užitek. Dokáže ctít autority, to ale neznamená, že by se jim nepostavil na odpor, když by to prospělo jeho věci. Má rád ženy, své manželce nedokáže být dlouho věrný, je dobrým společníkem. Své postavení nemá lehké, ovšem překážky ho dokáží posílit. Má předpoklady pro to být dobrým vládcem, je to autoritativní osoba s chutí a schopností vládnout.

BEDŘICH

Vaňková: Bedřich vystupuje jako panovník mírnější povahy, svolný k ústupkům a kompromisům. Je čestný, každé jeho slovo platí, ale často není příliš bystrý a ocitá se v těžkých situacích, které se snaží řešit tou nejjednodušší cestou. Někdy se může zdát až slabý, k rázným krokům a řešením ho musí ponoukat manželka Alžběta. Českým a moravským rodům příliš nedůvěřuje, raději se obrací na císaře Fridricha Barbarossu.

Vondruška: Bedřich je vyličen jako bojovný a mocichtivý Přemyslovec. Cestu k trůnu neměl těžkou, horší už to má s jeho udržením. Často se ocitá v těžkých situacích, ve kterých ho velmi podporuje manželka Alžběta, ale jako zázrakem se z nich dokáže dostat. Je nedůvěřivý a často věrolomný.

SOBĚSLAV II.

Popis Soběslava je v obou knihách takřka stejný. Je zobrazen jako nedůvěřivý muž, který funguje spíše jako loutka tehdejšího císaře Barbarossy. Věznění na hradě Přimda před jeho vládou mu příliš uškodilo, ztratil bývalé přátele a těžko nacházel nové. Velmi se obává zrady, tak moc, že se ke konci vlády bojí jen vycestovat ze země a bývalá výbojnost je nahrazena strachem. Svou vládu opírá o církve.

JINDŘICH BŘETISLAV

Vaňková: Jindřich Břetislav je mírnější povahy, muž oddaný církvi. Z počátku s Bedřichem vychází velmi dobře.

Vondruška: Jindřich Břetislav je typickým Přemyslovcem dychtícím po moci. Touží po větší moci vlastního úřadu a nebojí se vlastními prostředky o ni bojovat.

ADLÉTA

Vaňková: První manželka Přemysla je celkem neklidná, ale zbožná žena. S Přemyslem se setkává ještě jako malá holčička a od té doby k sobě mají poměrně blízký vztah. V mládí se do sebe zamilují a jelikož Adléta čeká dítě, narychlo se musí vzít (pro Přemysla je to celkem výhodný sňatek). Už po svatbě však Přemyslovy city chladnou.

Vondruška: Alžběta je velmi zbožná, klidná a věrná. S Přemyslem jako devatenáctiletým mladíkem se setkává na dvoře jejího otce a hned se do sebe zamilují. Milují se a mají dobrý manželský vztah do doby, kdy se Adlétě narodí mrtvý syn. Za vinu to dává Přemyslovi, nazývá to trestem božím, a tak pomalu začínají jejich problémy.

ALŽBĚTA

Alžbětu oba spisovatelé líčí velmi podobně. Je to silná, bojovná žena s neutuchající vášní. Pochází z Uher a vyznačuje se nezkrotností tamějších žen. Velice miluje svého muže Bedřicha, on jí svou lásku dává najevo také důvěrou, radí se s ní a váží si jejího názoru. Vaňková jí dokonce přisuzuje důležitější roli v rozhodování (co se týče nejen politiky) než Bedřichovi - on se pouze řídí jejími radami. V čem se však autoři liší, je její osud.

Podle Vaňkové měla Alžběta po smrti svého manžela Bedřicha slíben od Konráda Oty (nového panovníka) vdovský úděl v Olomouci. Když však přijede na místo, Konrád ji oklame a nepustí dovnitř. Zhrzená Alžběta se vydává do Uher za bratrem Bélou, kde dožije svůj život.

Vondruškova Alžběta se rozhodne pojistit, a proto se zavře na Pražském hradě. Brány otevírá až po výslovném slibu Konráda Oty, že jí daruje Olomouc jako vdovský úděl. Po otevření se však Konrád dopouští zrady a Alžbětu posílá do kláštera, kde vzpurně odmítá jíst a na následky podvýživy umírá.

PAN BAVOR A VÍTEK Z PRČICE

Vaňková: Z knihy se dočteme, že Vítek z Prčice a pan Bavor jsou Bedřichovi nejvěrnější služebníci, Vítek z Prčice mu dokonce zachrání život při napadení Soběslavem. Neopouští ho ani v jeho panovnických slabých chvílích.

Vondruška: V knize je jejich postoj vykreslen jako typický vztah panovník – poddaný. Oba Bedřicha podporují, ale bývají nespokojeni s jeho rozsudky a často i jednáním.

ČERNÍN

Vaňková: V knize vystupuje pod jménem Černata Rúsův a je to z prvopočátku Bedřichův spojenec, později věrný ochránce Přemysla, ale především jeho manželky Adléty.

Vondruška: Černína si Přemysl vybírá jako ochránce především pro jeho ženu, později tento jeho vztah k Adlétě přerůstá v lásku, z její strany však neopětovanou.

5 Závěr

Tato absolventská práce pro mě byla velmi zajímavá a většinou i zábavná. Odnáším si spoustu zajímavých informací, především z doby vlády Přemyslovců, ale také o historickém románu a jeho autorech.

S první částí, kdy jsem vyhledávala obecně platné informace o historickém románu, to bylo poměrně snadné. Informace jsem sháněla z několika (hlavně knižních) zdrojů, což díky městské knihovně nebyl problém. Zevrubně jsem se seznámila s hlavními představiteli tohoto žánru a objevila hned několik autorů, kteří podle mého stojí za bližší seznámení, což mám rozhodně v plánu. Zjistila jsem, že vznik tohoto žánru je datován v poměrně blízké minulosti a to mě celkem překvapilo, už jen proto, že v naší literatuře jsem objevila poměrně mnoho jmen, která se tímto žánrem zabývala nebo stále zabývají.

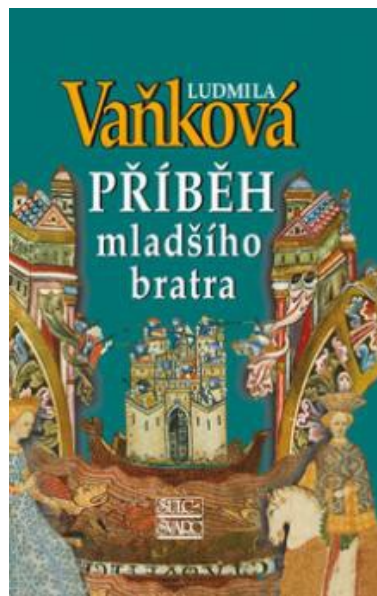
V druhé části, která byla více založena na vlastním průzkumu a náhledu na daná díla, jsem srovnávala dva romány, každý od jiného autora, oba se však věnují stejnému historickému období a tématu. Prvním zvoleným autorem je Vlastimil Vondruška, který navštívil také naše město Bystré a měl zde i besedu, díky níž jsem ho v podstatě objevila jako skvělého autora. Jeho přednáška mě nadchla, a proto jsem měla v plánu do mé práce zařadit i různé rozhovory. Chtěla jsem využít několik novinových článků, kde se vyjadřoval ke svému dílu, rozhovory v různých pořadech, navštívit další jeho přednášku, a dokonce, kdyby to bylo třeba, využít jeho e-mailové adresy a takto mu i položit nějaké otázky. Besedu jsem nakonec nenavštívila a ani nevyužila jeho e-mailu, články a pořady jsem sice zhlédla, ale pro svou práci je nakonec nevyužila. Druhým autorem je Ludmila Vaňková, od které jsem již předtím některé romány četla, a tak mi nebyla cizí. Dva romány těchto autorů jsem přečetla a u toho si dělala poznámky o jejich obsahu. Vypisovala jsem si také dějové odlišnosti, kterých jsem si všimla, spolu s odlišnostmi náhledů autorů na některé situace. Poté jsem oba romány měla porovnat se skutečností a k tomu mi měla sloužit kniha historika Josefa Žemličky. Když jsem se však do ní začela, zjistila jsem, že začíná událostmi objevujícími se na počátku vlády Přemysla Otakara I. (o této době máme poměrně dost informací), kdežto já si vybrala období Přemysla Otakara I. před jeho vládou (období mi přišlo zajímavější, méně známé). Informace jsem tedy zjišťovala odděleně z několika knižních zdrojů a hledala zmínky o Přemyslovi v době jeho mládí. Tato část nebyla příliš snadná, neboť knihy věnované tomuto panovníkovi se o jeho mládí nezmiňovaly buď vůbec, nebo jen velmi stroze. Musela jsem tedy hledat v článcích věnovaných jeho příbuzným, současníkům a podobně. Zjištěné údaje jsem dále porovnávala s oběma romány. Výsledkem mého bádání je, že romány se v daných faktech často shodují a odchylky jsou jen malé. Jinak tomu však je v náhledu obou spisovatelů na panovníka, jeho osobní život a povahové rysy. Velmi se také liší událostmi popisujícími jeho život v době námi pro nedostatek důkazů neprozkoumané.

Vybraného tématu nelituji, bavilo mě a obohatilo. Jsem také ráda za zkušenost, kterou jsem tím získala, a mohla tak ověřit i vlastní schopnost pracovat na větším projektu, umění správně si práci rozplánovat, poradit si s drobnými i většími překážkami a hlavně schopnost dotáhnout práci do konce.

6 Obrazová příloha

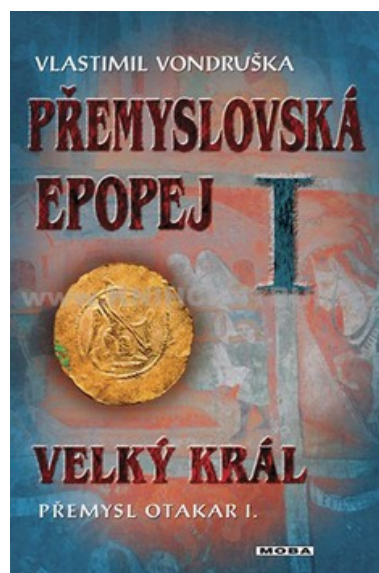
Ilustrace 1: Ludmila Vaňková

Ilustrace 2: Kniha - Příběh mladšího bratra

Ilustrace 3: Vlastimil Vondruška

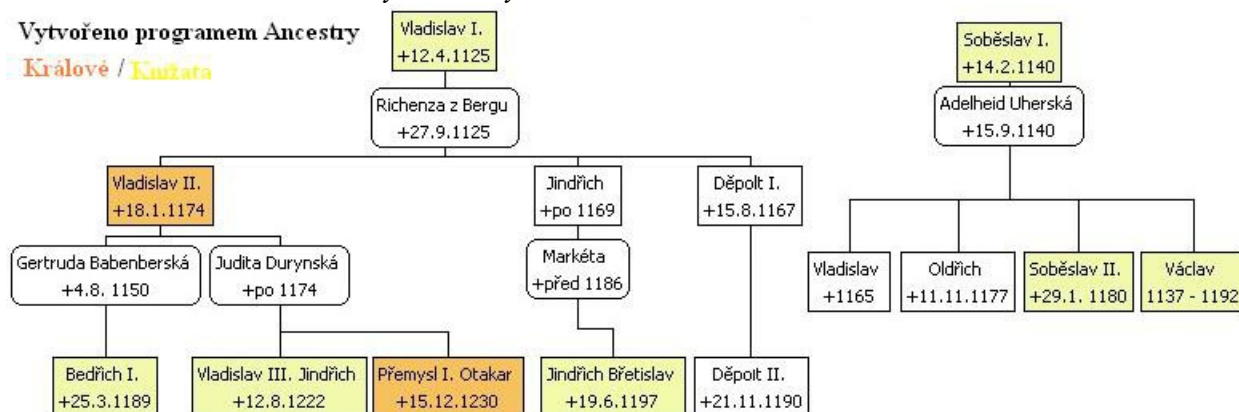

Ilustrace 4: Kniha - Přemyslovská epopěj I. - Velký král Přemysl I. Otakar

Ilustrace 5: Rodokmen některých Přemyslovců

Vytvořeno programem Ancestry

Králové / Knížata

Ilustrace 6: Umělecké vyobrazení Přemysla Otakara I.

7 Použité informační zdroje

Knižní:

1. Milan Kudrys, Richard W. Fetter, Nástin dějin literatury, FORTUNA, 1995
2. Bohuš Balajka, Přehledné dějiny literatury I., FORTUNA, 1996
3. kolektiv pracovníků Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV, Slovník české literatury 1970-1981, Československý spisovatel, 1985
4. Jan Lehár, Alexandr Stich, Jaroslava Janáčková, Jiří Holý, Česká literatura od počátků k dnešku, NLN, 1998
5. Stanislava Jarolímková, Co v učebnicích nebývá aneb Čeští panovníci, jak je (možná) neznáte 1, motto, 2006
6. Jaroslav Čechura, Milan Hlavačka, Marie Koldinská, Příbuzní českých králů, AKROPOLIS, 2006
7. Jiří Bílek, Hádanky naší minulosti 5 - Dlouhý stín na Moravském poli, Euromedia Group, k.s., 2005
8. Petr Sommer, Dušan Třeštík, Josef Žemlička, Přemyslovci – budování českého státu, NLN, 2009
9. Ludmila Vaňková, Příběh mladšího bratra, ŠULC-ŠVARC, 2008
10. Vlastimil Vondruška, Přemyslovská epopěj I. - Velký král Přemysl I. Otakar, MOBA, 2011

Internetové:

- I. <http://cs.wikipedia.org>, dostupné dne 25.3.2013, 20:31

OBRÁZKY

Internetové:

1. <http://knihy.abz.cz/prodej/pribeh-mladsiho-bratra>, dostupné dne 8.5.2013, 9:05
2. <http://shop.mobaknihy.cz/autori/vondruska-vlastimil/>, dostupné dne 8.5.2013, 9:15
3. <http://www.knihcentrum.cz/premyslovska-epojej-i/d-106723/>, dostupné dne 8.5.2013, 9:20
4. http://www.hbl.cz/image/201210011510_Premysl%20Otakar%20I.jpg, dne 8.5.2013, 9:35
5. <http://www.e-stredovek.cz/rody.php?akce=slovo&id=1>, dne 8.5.2013, 9:37